

DZĒRVES PAMATSKOLAS VIDES NOVĒRTĒJUMS 2016/2017

Gada tēma - ATKRITUMI

1. ATKRITUMI

Lielāko daļu no skolas atkritumiem sastāda organiskie atkritumi- augļu un dārzeņu pārpalikumi, tējas un kafijas biezumi, ēdiena atliekas, vecās puķes un augi, koku lapas, nopļauta zāle, zari. Mūsu skolā nav atsevišķu konteineru, kuros šos atkritumus izmest.

Aptaujājot skolēnus noskaidrojām, ka skolā visvairāk izmantotie atkritumi ir makulatūra. Makulatūra mūsu skolā tā tiek vākta un nodota otrreizējai pārstrādei. Skolas telpās atrodas arī šķirošanas konteineri papīram, stiklam, plastmasai. Klasēs un kabinetos (skolotāju istaba, lietvede u.c.) tiek šķirota makulatūra – izlietotais papīrs, kurš tiek likts īpašās kastēs, pēc tam pievienots kopējai makulatūrai.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IETEIKUMI:

- Mēs ieteiktu izveidot skolā kompostu priekš organiskajiem atkritumiem. Šo kompostu vēlāk varētu izmantot kā mēslojumu skolas mazdārziņam un skolas rožu dobei;
- Uzskatām, ka skolai vajadzētu arī lielos atkritumu šķirošanas konteinerus.

2. PĀRTIKA

Iegādājoties pārtikas produktus rodas dažāda veida atkritumi – tetrapakas, plastmasas pudeles, kartons, plastmasas maisiņi u.c. Iespēju robežās atkritumi tiek šķiroti (skolā pieejami arī šķirošanas konteineri) un nodoti otrreizējai pārstrādei, taču ne vienmēr tas ir iespējams. Piedaloties „Skolas piena” programmā, kā arī ikdienā pārtikā lietojot pienu un kefīru rodas diezgan liels daudzums tetrapaku, taču Latvijā nav iespēju nodot tās otrreizējai pārstrādei, tādēļ tās nonāk kopējā atkritumu konteinerā vai tiek sadedzinātas. Atkritumu daudzumu varētu samazināt, iegādājoties dažādus produktus vaļējos iepakojumos, taču tas netiek atļauts no kontrolējošām institūcijām.

Papildus atkritumu slodze – vienreiz lietojamie trauki – skolā nav, jo ikdienā šādi trauki netiek lietoti.

Pārtikas produktu iepirkšana ir samērīga izlietojumam, kā arī atbilstoša produktu derīguma termiņam.

Katru dienu skolā rodas bioloģisko pārtikas atkritumu. To daudzums ir svārstīgs, atkarīgs no dienas ēdienkartes, izlietoto produktu daudzuma, arī no tā, cik daudz ēdiena palicis uz šķīvjiem pēc pusdienošanas. Kopumā šo atkritumu daudzums ir neliels, taču īpaša uzskaitē konkrētā laika posmā netiek veikta. No pārtikas atkritumiem (dārzeņu mizas, kauli, ēdienu atliekas u.c.) skolā nav iespēju izvairīties. Iespējams, var nedaudz samazināt ēdiena atlieku daudzumu, mainot ēdiena pasniegšanas veidu.

Tā kā skolā nav pieejama kafejnīca, tad nav aktuāls jautājums par „iepakojuma ietilpīgu” našķu tirgošanu.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IETEIKUMI:

- Pamēģināt kopējos traukos uz galdiem pasniegt arī kartupeļus, mērci un pārējās piedevas. Iespējams tas vēl nedaudz samazinātu ēdienu atlieku daudzumu.

3. TRANSPORTS

Skola atrodas 2 km no pagasta centra. Skolēni un pedagogi dzīvo no pārsimts metru līdz 10 km attālumā no skolas. Skolēni, skolotāji un skolas darbinieki uz skolu nokļūst dažādos veidos – ar sabiedrisko transportu, pagasta skolēnu autobusu, personīgajām automašīnām, velosipēdiem, kājām.

Daļa skolotāju un skolas darbinieku uz skolu nokļūst ar personīgajām automašīnām, arī daļu skolēnu atved vecāki, vairums skolēnu uz skolu nokļūst ar pagasta nodrošināto skolēnu autobusu, taču iepriecina, ka aizvien vairāk bērnu un pieaugušo uz un no skolas dodas ar velosipēdiem vai kājām.

Samazinoties transporta plūsmai samazinās arī gaisa piesārņojums, kas ilgtermiņā dotu pozitīvu ieguldījumu tīras un veselībai nekaitīgas apkārtējās vides radīšanā.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IEROSINĀJUMI:

- Veicināt skolēnu un skolas darbinieku pārvietošanos ar videi un veselībai nekaitīgiem transporta līdzekļiem, organizējot dažādas akcijas u.c.
- Pārrunāt skolas darbinieku un vecāku sapulcēs jautājumus par transporta līdzekļu radīto gāzu, trokšņu u.c. ietekmi uz apkārtējo vidi un cilvēku veselību.

4. ŪDENS

Noskaidrojām, ka skolas apkārtnē nav sastopami atkritumi, kuri varētu negatīvi ietekmēt gruntsūdeņus. Tas ir svarīgi, jo skolā ikdienā tiek lietots krāna ūdens. Ūdens tiek saņemts no dziļurbuma, regulāri tiek veiktas pārbaudes, veselībai kaitīgas vielas ūdenī netiek atrastas, tas vienmēr atzīts par uzturā lietojamu.

Skolā tiek izmantoti atļautie sadzīves ķīmijas līdzekļi, tai skaitā vienas roku ziepes ar EKO marķējumu. Tas ir svarīgi, jo standarta mazgāšanas līdzekļi var negatīvi ietekmēt ūdens attīrīšanas iekārtu darbību. Ilgākā laika periodā tiek atstāta negatīva ietekme arī uz vidi un gruntsūdeņu kvalitāti.

Secinājumi - Lielākā daļa no veikalos nopērkamajiem tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļiem ir veidoti uz sintētisku un ķīmisku vielu bāzes un var saturēt videi un veselībai bīstamas vielas. Kā mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus ieteicams izmantot ekoloģiskos tīrīšanas līdzekļus ar EKO marķējumu, jo šādi līdzekļi ir gan apkārtējai videi, gan veselībai saudzīgi. Piemēroti cilvēkiem ar alerģiskām reakcijām. Lai gan šķietami ir tas, ka šādi līdzekļi ir dārgi, taču ražotāji sola, ka ietaupījums ir pat lielāks, lietojot šos sadzīves ķīmijas līdzekļus. Iemesls tam ir to koncentrācijā, jo lietošanai nepieciešams vien neliels daudzums līdzekļa.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IEROSINĀJUMI:

- Rast iespēju izmantot sadzīves ķīmijas līdzekļus ar EKO marķējumu (vismaz dažus);

5. ENERĢIJA

Skolas telpu apsildīšanai gada aukstākajā periodā tiek izmantota malka. Zinām, ka augot koki piesaista CO, bet kurinot tieši tāds pats daudzums CO izdalās gaisā. Tādēļ ikdienā rūpējamies par to, lai CO atkal tiktu piesaistīts, tādēļ ik gadu stādām kokus skolas apkārtnē. Tas, protams, nekompensē visu sadedzinātās koksnes izdalītā CO piesaistīšanu, taču ir mūsu pozitīvais ieguldījums apkārtējās vides saglabāšanā.

Diennakts tumšajā laikā skolas teritorijas apgaismošanai tiek izmantotas elektrības laternas, lampas.

Arī skolas telpu apgaismošanai un ierīču darbības nodrošināšanai tiek izmantota elektroenerģija. Veicot novērojumu, secinām, ka telpās būtu ieteicams lietot ekonomiskās spuldzes. Tas ilgtermiņā gan samazinātu patērētās elektroenerģijas daudzumu, gan samazināt CO2 izmešus. Jāatceras gan, ka ekonomiskas spuldzes nedrīkst izmest kopējo atkritumu konteineros.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IEROSINĀJUMI:

- Rast iespēju izveidot šķeldai atdot ābeļdārzā izzāģētos zarus.
- Esam dzirdējuši par apgaismes laternām, ko darbina saules un vēja enerģija. Varbūt kādu no tām derētu izmēģināt arī mūsu skolā?
- Rast iespēju vairāk izmantot ekonomiskās spuldzes.

6. SKOLAS VIDE UN APKĀRTNE

Skolas apkārtnē izvietots pietiekams skaits nosegtu atkritumu konteineru, to skaitā arī 2 lieli konteineri, kuros nonāk pārsvarā visi atkritumi, kas rodas skolas ikdienā. Konteineri regulāri tiek izvesti.

Īpaša bioloģisko atkritumu novietne skolas apkārtnē nav izveidota, daļēji tiek kompostētas koku lapas.

Apkārtējā vide – skolas parks, stadions u.c. vienmēr tiek sakopti un uzturēti kārtībā. Tiek domāts arī par to, kā efektīvāk rūpēties par skolas ābeļdārzu.

Skolēniem ikdienā ir iespēja atrasties ārā svaigā gaisā, brīvi atrastie dabā, spēlēties, aktīvi atpūsties.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IEROSINĀJUMI:

- Rast iespēju izveidot bioloģisko atkritumu novietni skolas apkārtnē, kuru iespējams izmantot arī mācību procesā.

7. VESELĪGS DZĪVESVEIDS

Skolas apkārtnē ir skaista, vienmēr sakopta, atrodas ārpus apdzīvotas teritorijas centra, līdz ar to skolēniem ir iespēja brīvi pavadīt laiku ārā svaigā gaisā. Teritorija ir plaša, piemērota dažādiem aktīvās atpūtas veidiem, ko skolēni labprāt izmanto.

Tā kā skola atrodas vairāku kilometru attālumā no apdzīvotā teritorijas centra, liela daļa skolēnu uz un no skolas dodas ar kājām vai velosipēdiem, kas pozitīvi ietekmē viņu veselību un

fizisko attīstību. Tomēr novērots, ka vairāku skolēnu problēma jau sākumskolas klasēs ir aptaukošanās, tādēļ nākotnē tam jāpievērš uzmanība.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IEROSINĀJUMI:

- Popularizēt bērnu un pieaugušo pārvietošanos ar kājām vai velosipēdiem, organizējot dažādas aktivitātes, informatīvas akcijas utt.

8. MEŽS

Lai apmierinātu cilvēces prasības pēc papīra, pasaulē katru dienu nocērt miljoniem koku. Nepieciešami aptuveni 20 – 40 gadi, līdz koks no stāda ir izaudzis tik liels, lai to varētu izmantot papīra ražošanā.

Vidēji skolas vajadzībām tiek izlietots 2,5 kastes kopējamā papīra mēnesī. Tas sastāda 6 tūkstošus 500 lapu. Protams, vasaras mēnešos tāds daudzums papīra netiek izlietots. Šis izlietotā papīra daudzums ir ārkārtīgi liels priekš mūsu skolas skolēnu skaita! Daļa no šī papīra daudzuma nonāk makulatūrā. Klašu telpās un skolotāju istabā, kā arī pie kopētāja atrodas speciālas kastes/maisi, kurā tiek savākts izlietotais, nevajadzīgais papīrs. To novieto telpā, kurā tiek krāta makulatūra, un reizi gadā tiek nogādāta uz papīra fabriku otrreizējai pārstrādei.

Saskaitot izmantotā papīra daudzumu secinām, ka vidēji iztērējam 58 tūkstošus 500 lapu! Vienā A4 formāta biroja papīra pakā ir 500 lapas, visa paka sver ~2,495 kg. Skolas vajadzībām tiek iztērēts ~ 56,5 kg papīra. Vienas tonnas celulozes masas iegūšanai nepieciešamas apmēram 3,5 tonnas koksnes. No tās var izgatavot apmēram 1 tonnu biroja papīra.

Atkārtoti pārstrādājot 1 tonnu papīra, saglabāsim neskartus apmēram 14-18 kokus. Meži ir ne tikai dabas resursi. Tie ir Zemes zaļās plaušas, tie uzņem ogļskābo gāzi, kuru izelpojam, un ražo mums skābekli. Vidēja izmēra koks gadā absorbē aptuveni 6 kg ogļskābo gāzi (CO₂). Mežs darbojas arī kā klimata regulators. Tas uzsūc un aizkavē pārlietu lielu mitrumu, bet sausumā dod veldzi. Mežs pasargā mūs no putekļiem. Mežā atrod sev mājvietu – augi, kukaiņi, puķes, zvēri, putni, u.c. Lai izaugtu koks, nepieciešami apmēram 25 – 40 gadi. Pārstrādājot papīru samazinām arī klimatu izmaiņu veicinošo gāzu CO₂ – par 900 g./kg, kā arī N₂, SO₂ emisiju gaisā, ūdens piesārņošanu ar hlora savienojumiem no balināšanas iekārtām.

Secinājumi:

- Pozitīvi, ka tiek izmantoti roku dvieļi ar eko marķējumiem.
- Skolas vajadzībām tiek tērēts ļoti liels daudzums papīra, salīdzinot ar skolēnu skaitu.
- Skolā tiek domāts par papīra otrreizēju izmantošanu-speciāls kontainers, kastes, makulatūras savākšanas telpa.
- Atkārtoti pārstrādājot 1 tonnu papīra, tiek saglabāti neskarti apmēram 14-18 koki.

VEICAMIE UZLABOJUMI, IEROSINĀJUMI:

- Censties samazināt papīra daudzumu, ko izmanto skolas vajadzībām. Tas attiecas gan uz skolēniem, skolotājiem, arī uz tehnisko personālu.
- Mācību darbā vairāk izmantot mūsdienu tehnoloģijas, kas ļautu taupīt papīru.